

Piszemy poprawnie

Poradnik językowy PWN

Wybór i opracowanie

Aleksandra Kubiak-Sokoł

WYDAWNICTWO NAUKOWE PWN

WARSZAWA 2008

Spis treści

OD REDAKCJI	V
PORADNIK	1
PISOWNIA	1
INTERPUNKCJA	75
ZASADY PISOWNI	97
PISOWNIA POLSKA	97
I. INFORMACJE WSTĘPNE	97
1. Podstawowe zasady pisowni polskiej	97
II. OZNACZANIE SAMOGŁOSEK	99
2. Samogłoski ustne	99
3. Samogłoska nosowa <i>ą</i>	100
4. Samogłoska nosowa <i>ę</i>	102
5. Pisownia połączeń literowych <i>o, e</i> + spółgłoska nosowa	103
6. Pisownia grup spółgłoskowych <i>ns, rs, nz</i>	104
7. Zasady użycia liter <i>i, j</i>	104
III. OZNACZANIE SPÓŁGŁOSEK	107
8. Oznaczanie miękkości spółgłosek	108
9. Pisownia połączeń literowych	108
10. Zasady użycia znaków <i>ź, rz</i>	110
11. Zasady użycia znaków <i>ch, h</i>	112
12. Wahania w zakresie pisowni spółgłosek	113
13. Pisownia wybranych typów formacji słowotwórczych	115
14. Pisownia wybranych form deklinacyjnych	127
15. Pisownia wybranych form koniugacyjnych	129
IV. WIELKIE I MAŁE LITERY	131
16. Użycie wielkiej litery ze względów składniowych	131
17. Użycie wielkiej litery w poezji oraz ze względów graficznych	132
18. Użycie wielkiej litery ze względów znaczeniowych	133
A. Wielką literą piszemy	133
B. Wielką literą można zapisać	144
19. Użycie wielkiej litery ze względów uczuciowych i grzecznościowych	144
20. Użycie małej litery	145

V. PISOWNIA ŁĄCZNA LUB ROZDZIELNA	150
21. Uwagi ogólne	150
22. Pisownia zrostów typu <i>lwipyszczek</i>	152
23. Pisownia zestawień typu <i>lwia paszcza</i>	153
24. Pisownia wyrażeń typu <i>dziko rosnący, lekko strawny, nowo otwarty</i>	153
25. Pisownia zestawień typu <i>artysta malarz, lekarz chirurg, pies przewodnik, statek cysterna</i>	154
26. Pisownia przymiotników złożonych typu <i>jasnoniebieski, rolniczoprzemysłowy, dwuipółletni, przeszłoroczny</i>	154
27. Pisownia połączeń z liczebnikiem <i>pół</i>	154
28. Pisownia połączeń z liczebnikiem <i>ćwierć</i>	157
29. Pisownia łączna i rozdzielna wyrażeń przyimkowych	157
30. Pisownia przyimków złożonych	160
31. Pisownia wyrażeń typu <i>ręka w rękę, sam na sam, od deski do deski</i>	161
32. Pisownia formy zaimkowej <i>-ń</i> z przyimkami	161
33. Pisownia wyrazów z przedrostkami	161
34. Pisownia wyrażeń zaimkowych	163
35. Pisownia zaimków złożonych typu <i>ten sam, taki sam</i>	163
36. Pisownia wyrazu <i>jak</i>	163
37. Pisownia wyrazu <i>indziej</i>	164
38. Pisownia partykuł <i>bądź, bodaj, byle, chyba, ci, co, lada, niech, niechaj, no, oby, tak, tam, też, to, tu</i>	164
39. Pisownia partykuł <i>-że, -ż, -li, -ć</i>	164
40. Pisownia spójnika <i>że</i>	165
41. Pisownia części wyrazów <i>-ąd, -ędy, -dziesiąt, -dziesiąty, -dziesięć, -inąd, -kolwiek, -kroć, -krotny, -krotnie, -mość, -nasty, -naście, -set</i>	165
42. Pisownia końcówek <i>-(e)m, -(e)ś, -(e)śmy, -(e)ście</i>	165
43. Pisownia łączna części <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i>	165
44. Pisownia rozdzielna części <i>bym, byś, by, byśmy, byście</i>	167
45. Pisownia łączna partykuły <i>nie</i>	170
46. Pisownia rozdzielna partykuły <i>nie</i>	171
VI. UŻYCIĘ ŁĄCZNIKA	175
47. Pisownia wyrazów typu <i>pseudo-Polak, eks-Amerykanin</i>	175
48. Pisownia nazw miejscowości typu <i>Bielsko-Biała, Świeradów-Zdrój, Warszawa-Śródmieście</i>	175
49. Pisownia nazwisk złożonych typu <i>Mortkowicz-Olczakowa, Dołęga-Mostowicz</i>	176
50. Pisownia przymiotników złożonych typu <i>biało-czerwony</i>	176
51. Pisownia z łącznikiem dwuczłonowych rzeczowników typu <i>laska-parasol, kupno-sprzedaż, cud-dziewczyna</i>	176
52. Pisownia połączeń wyrazowych z członami <i>niby-, quasi-</i>	177
53. Inne przykłady pisowni z łącznikiem	177
VII. DZIELENIE WYRAZÓW	178
54. Zasady dzielenia wyrazów	178
VIII. PISOWNIA SKRÓTÓW I SKRÓTOWCÓW	181
55. Reguły skracania wyrazów	181
56. Skrótownice	184
A. Oznaczanie odmiany skrótownic. Zasady ogólne	185
B. Pisownia skrótownic. Zasady szczegółowe	185

IX. PISOWNIA NAZW WŁASNYCH	186
57. Uwagi wstępne	186
58. Pisownia nazwisk Polaków – postaci historycznych	186
59. Pisownia obcych nazw własnych. Uwagi wstępne	187
60. Pisownia imion	188
61. Odmiana imion	188
62. Odmiana nazwisk. Uwagi ogólne	189
63. Odmiana i pisownia nazwisk żeńskich	189
64. Odmiana i pisownia nazwisk męskich	190
65. Nazwiska angielskie i francuskie	190
66. Odmiana nazwisk angielskich i francuskich	190
67. Nazwiska niemieckie	193
68. Nazwiska włoskie	194
69. Nazwiska węgierskie	194
70. Odmiana i pisownia obcych nazw geograficznych	195
71. Zapisywanie słowiańskich nazw własnych zawierających swoje znaki łacińskie	196
72. Pisownia łacińskich nazw własnych	198
73. Pisownia greckich nazw własnych	200
A. Transliteracja	200
B. Transkrypcja	201
74. Zasady polszczenia imion i nazw greckich	201
X. TRANSLITERACJA I TRANSKRYPCJA SŁOWIAŃSKICH ALFABETÓW CYRYLICKICH	203
75. Uwagi ogólne	203
76. Transliteracja i transkrypcja współczesnego alfabetu rosyjskiego	204
A. Transliteracja	204
B. Transkrypcja	204
77. Adaptacja ortograficzna i odmiana rosyjskich nazw własnych	206
A. Nazwy geograficzne	206
B. Nazwiska	206
78. Transliteracja i transkrypcja współczesnego alfabetu ukraińskiego	208
A. Transliteracja i transkrypcja	208
B. Uwagi szczegółowe do transkrypcji wyrazów ukraińskich	208
C. Polszczenie ukraińskich nazw własnych	209
79. Transliteracja i transkrypcja współczesnego alfabetu białoruskiego	210
A. Transliteracja i transkrypcja	210
B. Uwagi szczegółowe do transkrypcji wyrazów białoruskich	210
C. Polszczenie białoruskich nazw własnych	211
80. Transliteracja i transkrypcja współczesnego alfabetu bułgarskiego	212
A. Transliteracja i transkrypcja	212
B. Uwagi szczegółowe do transkrypcji wyrazów bułgarskich	212
81. Transliteracja i transkrypcja współczesnego alfabetu serbskiego	213
82. Transliteracja i transkrypcja współczesnego alfabetu macedońskiego	213
ZASADY INTERPUNKCJI	214
INTERPUNKCJA POLSKA	214

XI. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POLSKIEJ INTERPUNKCJI	214
83. Znaki interpunkcyjne i ich funkcje	214
84. Charakter polskiej interpunkcji	215
XII. ZNAKI INTERPUNKCYJNE	216
85. Znaki oddzielające. Uwagi ogólne	216
86. Podstawowa funkcja kropki	217
87. Inne zastosowania kropki	217
88. Pomijanie kropli	219
89. Średnik	221
90. Przecinek	221
A. Przecinek pomiędzy zdaniami podrzędnymi i nadrzędnymi.	
Zasady ogólne	222
B. Przecinek pomiędzy zdaniami podrzędnymi i nadrzędnymi.	
Zasady szczegółowe	224
C. Przecinek pomiędzy zdaniami współrzędnymi połączonymi	
bezpójnikowo	226
D. Zdania współrzędne spójnikowe. Reguły ogólne	226
E. Zdania współrzędne spójnikowe. Reguły szczegółowe	228
F. Przecinek między częściami zdania pojedynczego	228
G. Przecinek między częściami zdania pojedynczego połączonymi	
spójnikowo	229
H. Przecinek a wyrażenia porównawcze	230
I. Przecinek między częściami zdania pojedynczego połączonymi	
bezpójnikowo	231
J. Wyrażenia wprowadzające i wtrącone	232
91. Znaki prozodyczne, emotywne oraz znaki opuszczenia. Uwagi ogólne	234
92. Wielokropek	235
93. Myślnik	236
94. Pytajnik	239
95. Wykrzyknik	241
96. Dwukropek	243
97. Nawias	246
98. Cudzysłów	249
A. Uwagi szczegółowe i zalecenia	249
B. Użycie cudzysłowu jako znaku cytowania	250
C. Użycie cudzysłowu ze względów znaczeniowo-stylistycznych	250
D. Zbiegnięcie się cudzysłowu z innym znakiem interpunkcyjnym	251
99. Interpunkcja polska – podsumowanie	251
BIBLIOGRAFIA	253
ANEKS I –	
NIKTÓRE ORZECZENIA KOMISJI KULTURY JĘZYKA I RADY JĘZYKA	
POLSKIEGO	255
ANEKS II –	
ZESTAWIENIE HASEŁ RÓWNOBRZMIĄCYCH O RÓŻNEJ PISOWNI	259
ANEKS III –	
ZESTAWIENIE HASEŁ O TRUDNEJ PISOWNI	261
SPIS TEMATÓW	264